

- - -

Uit de oude doos

Ieder, die in het Groninger Molenboek kennis heeft genomen van het hoofdstuk 'De belasting op het gemaal' van Dr. F.E. Nijdam weet dat die belasting in stand werd genouden met krachtige overheidsbemoeïng.

De bijgaande bekendmaking - hiernaast op pag. 27 - van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen van 30 september 1822 getuigt daarvan.

Lange tijd heeft u deze rubriek 'Uit de oude doos' moeten missen wegens gebrek aan plaatsruimte. De gebruikelijke artikelen in 'De Zelfwichters' hebben uiteraard voorrang. Hiervoor onze excuses. Hierbij - op pag. 28 - ziet u weer een tweetal thans verdwenen Groninger molens.

Bovenste foto:

Hier ziet u de molen van P. Offeringa te Kommerzijl in de gemeente Grijpskerk, gebouwd in 1841 en verhoogd met twee extra zolders onder de stelling in 1910. De molen brandde af op 10 februari 1935, waardoornu nog alleen het onderstuk (tot stellinghoogte) is overgebleven. De foto is genomen in mei 1931.

Hij had een gepotdekselde achtkant en zelfwichting op de wiken. Het fraaie hekwerk op de voorgrond vormt geen toegang tot de molen, maar was de ingang van de naast de molen gelegen begraafplaats.

Onderste foto:

De oudste korenmolen van Elijham - Molen Heerdt - stond in de Molenhörn naast de behuizing van R. Feddes. Deze molen werd gebouwd in 1613 op concessie van de Drost van Wedde, Edzart Rengers Ten Post.

De foto dateert van 1897. De molenaar ging al met de tijd mee en had toen reeds (zie de pijp in het midden) een stoomketel geplaatst voor aandrijving van de maalderij.

De molenaar was J. Heerdt, u ziet hem rechts op de foto.

De molen is afgebroken in 1922.

(Foto's uit de Ten Eruggencate-verzameling bij W.O. Bakker)

Bij art. 43 der Wet van den 21 Augustus II. (Staatsblad N°. 56), houdende eene belasting op het Gemaal, wordt bepaald, dat sedert het arresteren dier Wet geen Koorn- Mout- of Pelmolen mag worden gebouwd of opgericht, zonder dat daartoe vooraf de toestemming gevraagd en bekomen zij van Zijne Majesteit den Koning, op pene dat dezelve ten koste van den Oprigter zal worden afgebroken; als mede dat geen molen, onder welke benaming ook, in enen Koorn- Mout- of Pelmolen zal mogen worden veranderd, of daartoe ingerigt, zonder dat daartoe insgelijks vooraf Zijner Majesteit toestemming gevraagd en verkregen zal zijn, op pene dat de alzoo zonder permissie veranderde molen, ten koste van den eigenaar, buiten werking zal worden gebragt, en eindelijk, dat, wanneer een Koorn- Mout- of Pelmolen geheel wordt afgeschafft of voor eenigen tijd buiten werking en vervolgens weder in werking wordt gebragt, daarvan vooraf door de molenaars telkens aan de administratie zal moeten worden kennis gegeven, op eene boete van *twintig* guldens.

Wij hebben gemeend, UEd.A. er op attent te moeten maken, dat uit dien hoofde zijn komen te vervallen de verordeningen, omschreven in Onze Circulaire van den 29 Julij 1817, N°. 588, ten aanzien van de bevoegdheid, welke tot dus verre, ter zake het verleen van permissie tot het bouwen of oprigten van zoodanige molens, of het veranderen derzelve, aan de plaatselijke Besturen is toegekend.

De GEDEPUTEERDE STATEN van de
PROVINCIE GRONINGEN,

G. W. VAN IMHOFF,

Ter Ordonnantie van Dezelve,

M. S A L V E R D A.

